

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у одредби члана 97. тачка 2. Устава Републике Србије, којим је прописано да Република Србија уређује и обезбеђује поступак пред судовима и другим државним органима, као и тачки 16. истог члана, којом се регулише организација, надлежност и рад републичких органа.

Од есенцијалне важности за овај закон је цео члан 42. Устава, а када је у питању уставни основ истиче се став 2. овог члана, којим је прописано да се прикупљање, држање, обрада и коришћење података о личности уређују законом.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Обимна и необједињена папиролошка документација деценијама намеће радно ангажовање бројних људских ресурса државне администрације, а истовремено су иза тог наизглед великог броја, фактички преоптерећени запослени на несразмерно обимним пословима везаним за обраду те документације. Због наведеног, број запослених се истовремено исказује као велики и сувишан, иако је он према упоредним подацима у ближем и ширем окружењу, недовољан. Како год да је третиран, резултат рада државне администрације на пословима везаним за евидентирање података од значаја за цивилне статусе становништва Републике Србије оставља простор за унапређење.

„Потребни папири” за свакодневно функционисање у бројним сегментима живота друштвене и привредне заједнице су скупи и представљају непотребно оптерећење за грађане и привреду, а истовремено су у супротности са јасним политикама у области очувања и заштите животне средине. Успостављањем, вођењем и развојем обједињеног Централног регистра становништва се ствара правни основ и трајни оквир којим ће се омогућити решавање не само наведених проблема, већ пре свега обезбедити ефикасан, поуздан и сигуран систем функционисања јавне управе. Стављањем у функцију овог система допринеће решавању многих проблема у свим сегментима рада државних органа, локалних управа и самоуправа, као и имаоца јавних овлашћења.

Потреба за доношењем овог закона потврђена је како у пракси тако и у истраживањима у бројним областима везаних (не)посредно за однос грађанина и државне администрације, а потврђена је и Закључком Владе број: 021-11839/2016 од 15.12.2016. године, којим је усвојен План приоритетних активности за смањење административних терета у Републици Србији 2016-2018. године. Овим Закључком се констатује да би се успостављањем јединственог регистра грађана поједноставили сви управни поступци који захтевају проверу података о физичким лицима. Пракса других земаља показује да су централни регистри становништва један од информационих стубова јавне управе и да они дистрибуишу највећи број података другим институцијама. Реализација ове активности подразумева, пре свега, израду правног оквира (закона и подзаконске прописе), како би се, између осталог, дефинисала врста података која би се налазила у јединственом регистру грађана, као и то да ли ће се регистар односити само на држављане Републике Србије или и на друге категорије становништва у складу са другим релевантним нормативним актима.

Наслањајући се на овај закључак Владе, као и на генералне циљеве реформе јавне управе усмерене ка развоју и модернизацији друштва и услуга, разлози за доношење се мултипликују и доводе до закључка да је формирање Централног регистра становништва апсолутно неопходан корак како би се обезбедио ефикасан рад органа и делотворно остваривање права грађана у поступцима пред тим органима. Истовремено, разлози за доношење овог закона се не тичу искључиво администрације и њеног рада, већ непосредно и посредно додирују многе аспекте друштва. Сходно томе, овај закон је потребан како би се поузданим и примереним мерама утицало на трендове од значаја за вођење популационе политике, повећала безбедност, обезбедила инклузија, смањили трошкови администрације и повећала безбедност личних података.

Влада је одлуком број: 02-2328/2017 од 17. марта 2017. године, образовала Координационо тело за успостављање и развој Централног регистра становништва Републике Србије, а у оквиру Координационог тела образоване су: Оперативна група за разматрање правних и техничких питања (са 23 члана) и Стручна група за стручну подршку интеграцији Централног регистра становништва Републике Србије са другим регистрима и другим информационим системима (29 чланова).

Једна од одлука је била да министри надлежни за државну управу и локалну самоуправу и унутрашње послове у непосредној комуникацији размотре питање надлежности у вези са управљањем Централним регистром становништва, као и да ће се заједничка одлука заснивати на анализама потребних ресурса за успостављање и управљање и упоредно-правним анализама начина и успешности функционисања већ успостављених оперативних регистара у другим државама.

Имајући у виду напред наведено, министар државне управе и локалне самоуправе је на основу члана 23. став 2. Закона о државној управи („Службени гласник РС“, бр 79/05, 101/07, 95/10, 99/14, 47/18 и 30/18 –др. закон) и члана 28. Уредбе о начелима за унутрашње уређење и систематизацију радних места у министарствима, посебним организацијама и службама Владе („Службени гласник РС“, бр 81/07 – пречишћен текст, 69/08, 98/12, 87/13) донео решење о оснивању Посебне радне групе за припрему текста Нацрта закона о Централном регистру становништва и припрему техничке спецификације ИТ инфраструктуре за развој и успостављање Централног регистра становништва.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Доношењем Закона о Централном регистру становништва поставља се правна основа која ће обезбедити циљано успостављање и вођење јединствене, централизоване и поуздане државне базе података која садржи тачне и ажурне податке о становништву Републике Србије у електронском облику и која омогућава свим државним органима и организацијама, органима и организацијама аутономне покрајне и локалне самоуправе, установама, јавним предузећима, посебним органима преко којих се остварује регулаторна функција и правним и физичким лицима којима су поверена јавна овлашћења, да послове из своје надлежности обављају на поуздан, економичан и ефикасан начин, заснован на централизовано обрађеним тачним, ажурним и поузданим подацима добијеним са једног места - из Централног регистра, као и да се на основу података из Централног регистра обезбеде поуздани подаци у базама података које воде на основу других прописа.

Вођење и обрада података о становништву Републике Србије у оквиру Централног регистра становништва Републике Србије омогућиће и допринеће ефикасном вођењу управних и других поступака органа на свим нивоима власти, ефикасном управљању изворним евиденцијама у електронском облику у којима се, између осталог, воде и подаци о становништву Републике Србије, поузданом и релевантном праћењу и анализи стања и трендова становништва, обављању статистичких, социоекономских и других истраживања и анализа, али и за вршење других законом или другим прописом утврђених послова.

Члан 1. Нацрта закона

Закон о Централном регистру становништва представља одговор на потребу за стварањем обједињеног, ажурног и електронског регистра података о становништву Републике Србије. У том смислу, одредбом члана 1. Нацрта закона предвиђено је формирање Централног регистра становништва, односно да ће се овим законом уредити успостављање и вођење, садржина, начин коришћења, као и друга питања од значаја за успостављање и вођење Централног регистра становништва Републике Србије.

Члан 2. Нацрта закона

У овом члану се дефинише терминологија од значаја за примену овог закона, као појмовник израза коришћених у њему, као што су: службена евиденција, изворни и пријемни орган, размена података, мрежа за размену података, администратор пријемног органа, као и појам овлашћеног лица. Јасно дефинисање ових израза је битно како би била јасна садржина функција и улога свих чинилаца овог регистра.

Члан 3. Нацрта закона

Већ деценијама подаци који се односе на становништво у Републици Србији налазе се у више различитих база података, које су успостављене од стране различитих органа, а воде се на различите начине. Самим тим, методологија њиховог рада није уједначена и размена тих података се не одвија оном брзином коју омогућава убрзан технолошки развој и потребе савременог друштва. У том смислу, централизована електронска база података пружа бројне предности у односу на овакав децентрализовани систем службених евиденција. Још од последње деценије прошлог века (мада су још у XVIII веку многе европске државе успоставиле регистре о својим грађанима), процес формирања електронске базе података становништва је узео маха у многим државама. Искуства су показала да су бенефити таквих база података, без обзира на њихове варијације и специфичности, преовлађујући, бројни и значајни.

То је управо и превасходна сврха Централног регистра становништва која се утврђује овим чланом, као јединствене, централизоване и поуздане државне базе података која садржи тачне и ажурне податке о становништву Републике Србије у електронском облику. Сврха је не само да искористи све очигледне функционалне предности како централизованог система, већ исто тако и да обезбеди шире могућности и домете вођења такве електронске базе података, као базе података чији ће ефекти бити многоструко

корисни. Овај Централни регистар донеће највиши степен поузданости, безбедности и брзине протока информација о становништву и омогућити свим државним органима и организацијама, органима и организацијама аутономне покрајне и локалне самоуправе, установама, јавним предузећима, посебним органима преко којих се остварује регулаторна функција и правним и физичким лицима којима су поверена јавна овлашћења да послове из своје надлежности обављају на поуздан, економичан и ефикасан начин, заснован на централизовано обрађеним тачним, ажурним и поузданим подацима добијеним са једног места - из Централног регистра становништва, као и да се на основу података из Централног регистра обезбеде поуздани подаци у базама података које органи воде на основу других прописа.

Члан 4. Нацрта закона

Овим чланом прописане су четири основне намене Централног регистра:

- ефикасно вођење управних и других поступака органа: Основна намена Централног регистра је да се омогући целовито и делотворно остваривање права грађана, односно да се поступци воде без одуговлачења и са што мање трошкова по странку и друге учеснике у поступку. Успостављањем јединственог регистра грађана поједноставили би се сви управни и други поступци који захтевају проверу података о физичким лицима у поступку и тиме се значајно скраћује време поступања органа.

- ефикасно управљање евиденцијама у електронском облику у којима се, између осталог, воде и подаци о становништву Републике Србије: Пракса других земаља показује да су централни регистри становништва један од информационих стубова јавне управе и да они дистрибуишу највећи број података другим институцијама.

- праћење стања и трендова становништва и обављања статистичких, социоекономских и других истраживања и анализа из делокруга изворног или пријемног органа: Вођење статистичких података има веома важну улогу у планирању, доношењу и спровођењу генералних популационих стратегија и креирању популационе политике, али и многих других аката. Статистички подаци, који се воде на један свеобухватан, потпун, ефикасан и поуздан начин могу се користити у сврху вођења популационе политике и повећања наталитета, у домену безбедности, реаговању у ванредним ситуацијама, правилне алокације ресурса и за друге сврхе кроз праћење трендова како би се предвидела даља кретања или утврдили шаблони и превентивно реаговало.

Упркос чињеници да Централни регистар становништва има превасходно административни, а тек секундарно статистички карактер, његова статистичка улога се не сме занемарити, поготово када је у питању планирање у свим сегментима друштвеног и економског живота на средњи и дужи рок. У свим овим елементима, али не само у њима, лежи и права, суштинска вредност праћења трендова и надилази пуко истраживачко-статистичке потребе. Кроз ову намену Централног регистра, тачније базе у оквиру истог, биће могуће препознати трендове у различитим сферама друштва и адекватно и правовремено реаговати.

- за вршење других законом или другим прописом утврђених послова органа: Последњи став овог члана Нацрта закона, оставља могућност развоја и даљег разграновања функција Централног регистра становништва и његовог домета.

Члан 5. Нацрта закона

Садржина Централног регистра становништва је прописана овим чланом Нацрта закона тако што су таксативно набројана лица чији ће се подаци налазити у бази података Централног регистра становништва Републике Србије. Ово је важан елемент, не само због транспарентности приликом формирања овакве националне базе података, већ и због обезбеђивања Уставом загарантованог права на заштиту података о личности (члан 42. став 4. Устава), које се врши у складу са важећим Законом о заштити података о личности.

Овим чланом Нацрта закона је прописано да ће се у Централном регистру становништва Републике Србије поред података о држављанима Републике Србије са пребивалиштем у Републици Србији налазити и подаци држављана Републике Србије без пријављеног пребивалишта на територији Републике Србије, али и лица чији је статус посебно осетљив или специфичан по неком посебном основу, и то: избеглица у складу са Законом о избеглицама и посебним прописима којим се регулише положај избеглица или тражиоци азила, странци који немају дозволу за стално настањење или привремени боравак у Републици Србији, али имају одређена права и обавезе у складу са посебним законима. Такође, како је једна од функција овог закона и безбедност у ширем смислу те речи, али и привлачење страних инвестиција, у овај регистар ће бити инкорпорисани и подаци о странцима са привременим бораваком или одобреним сталним настањењем у Републици Србији, као и подаци о странцима којима је одобрено уточиште или супсидијарна, привремена заштита, у складу са законом.

Члан 6. Нацрта закона

Упоредноправна пракса европских земаља указује на чињеницу да постоје различити модалитети у вођењу електронских база података о становништву, који зависе од административне организације држава, државног уређења, правне традиције и других аспеката појединих државних система. Када су у питању централизовани регистри, међу европским државама постоји неколико решења у погледу органа надлежаног за вођење регистра становништва, али је лако уочити да међу њима преовлађују државе у којима је министарство надлежно за унутрашње послове надлежно за вођење ових регистара, уз неколико изузетака, попут Исланда (Национални статистички институт) или Бугарске (Министарство за регионални развој и јавне радове).

Пажљивијим увидом у природу и начин функционисања министарстава у оквиру делокруга прописаних законом којим се утврђују њихове надлежности, може се уочити да Централни регистар становништва ни органски ни организационо не представља део надлежности министарства унутрашњих послова, већ органа државне управе које су задужени за послове управе.

То се уочава и кроз пажљивију анализу организационе структуре и надлежности министарстава унутрашњих послова држава које су управо овом министарству у надлежност повериле вођење централног регистра становништва. Тако на пример, министарство надлежно за вођење централног регистра становништва у Пољској је Министарство унутрашњих послова и администрације, док је надлежност над вођењем Централног регистра поверено Министарству унутрашњих послова и јавне администрације у Словенији. Као што се може видети, ово су министарства која поред унутрашњих послова у својој ингеренцији имају и административне послове баш из домена Министарства

државне управе и локалне самоуправе у Републици Србији. И у осталим државама из ближег и ширег окружења, вођење централног регистра становништва се укључује у надлежност министарства унутрашњих послова најчешће када нема одвојеног министарства за администрацију (управу), а у сваком случају се поверава унутрашњој и релативно самосталној организационој јединици у оквиру матичног министарства - телу или одсеку које има јасну административну функцију. Из наведених разлога, као и Законом о министарствима утврђеног делокруга, вођење Централног регистра становништва је и стављено у надлежност министарства надлежног за послове управе. Управо зато, овим чланом предвиђено је да Централни регистар успоставља и води министарство надлежно за послове управе, уз техничку подршку службе Владе која је надлежна за пројектовање, усклађивање, развој и функционисање система електронске управе.

На линији горе-наведеног закључка упоредне, емпиријске и теоријске анализе јесте и одлука Координационог тела за успостављање и развој Централног регистра становништва Републике Србије основаног Одлуком Владе број: 02-2328/2017 од 17. марта 2017. године. Координационо тело донело је стратешку одлуку да Централни регистар води Министарство државне управе и локалне самоуправе, уз обезбеђење хардверске инфраструктуре и одговарајућих лиценци, одржавање и подршку информационог дела система (у смислу одржавање система, софтверских побољшања, административне подршке и аналитике - у смислу креирања извештаја, анализе података и креирања алата за омогућавање аутоматизације тих задатака) од стране Канцеларија за информационе технологије и електронску управу Владе Републике Србије.

Члан 7. Нацрта закона

Како би обједињени подаци остварили своју пуну функцију и наставили развој и модернизацију управе у целини, било је неопходно обезбедити тачност података као и њихову безбедност. Ово је посебно значајно и због природе података - у питању су лични подаци становништва и од круцијалног значаја је да се они заштите од неовлашћеног приступа, а први корак ка томе јесте утврђивање листе пријемних органа који имају право непосредног преузимања података из Централног регистра, у поступку прописаним Нацртом овог закона.

Са друге стране, важан елемент поменуте тачности података, јесте обезбеђивање усклађености података између Централног регистра и изворне евиденције. Овим чланом Нацрта закона, та одговорност је дата у надлежност министарству надлежном за послове управе. Управо са тим циљем, по предлогу лица на које се подаци из Централног регистра односе или пријемног органа који у вршењу послова из своје надлежности уочи неслагања у подацима из Централног регистра, Министарство обавештава изворни орган ради предузимања мера за проверу тачности података и евентуалног спровођења поступка за његову измену, с тим што је изворни орган дужан да обавести Министарство о предузетом.

Члан 8. Нацрта закона

У члану 6. овог Нацрта закона предвиђено је да Служба Владе обавља послове техничке подршке у успостављању и вођењу Централног регистра. Поред послова који се односе на пројектовање, усклађивање, развој и функционисање Централног регистра из

члана 6. овог Нацрта закона, Служби Владе у надлежност су стављени и чување, спровођење мера заштите и обезбеђивање сигурности и безбедности података у Централном регистру, као и други послови утврђени законом.

Члан 9. Нацрта закона

У овом члану се реafirмише важност чувања података и њиховог коришћења на начин који обезбеђује, с једне стране њихову тачност и ажурност, а с друге стране безбедност и функционалност за све намене у складу са законом.

Члан 10. Нацрта закона

Списак таксативно набројаних изворних евиденција дат је у одредби овог члана. Из овог исцрпног списка изворних евиденција, јасно се уочава свеобухватност Централног регистра становништва Републике Србије и колики ће утицај имати на најшири круг лица, али и обухватити административне поступке великог броја органа. Поред списка изворних евиденција, наведени су и подаци из тих евиденција који ће бити преузети у Централни регистар становништва. На основу тих података може се јасно уочити да број органа умрежених у Централни регистар гарантује многе погодности и уштеде за грађане. Уштеда времена за грађане је један од главних резултата система у коме су интегрисани подаци наведених службених евиденција које воде изворни органи. Формирање Централног регистра становништва ће донети значајне уштеде и управи у виду мање папирологије за све органе којима је неопходан неки лични податак за решавање поступка из његове надлежности (нпр. изводи из матичних књига, уверења о пребивалишту и сл).

Овим чланом јасно је дефинисано из којих службених евиденција се преузима тачно одређени податак, из чега произилази који изворни орган је задужен за одређени податак, а у вези са чланом 11. Нацрта закона.

Члан 11. Нацрта закона

Овим чланом су таксативно набројани сви подаци које садржи Централни регистар. Коришћена је методологија према којој су подаци набројани за сваку од пет категорија лица садржаних у члану 5. овог Нацрта закона: о држављанима Републике Србије са пребивалиштем у Републици Србији, држављанима Републике Србије без пријављеног пребивалишта на територији Републике Србије, избеглицама у складу са Законом о избеглицама и посебним прописима којим се регулише положај избеглица, странцима са привременим боравком или одобреним сталним настањењем у Републици Србији, странцима којима је одобрено уточиште или супсидијарна заштита, привремена заштита у складу са законом, тражиоцима азила и странцима који немају дозволу за стално настањење или привремени боравак у Републици Србији, али имају одређена права и обавезе у складу са посебним законима.

Централни регистар садржи податке о лицима из члана 5. овог Нацрта закона, пре свега о држављанима Републике Србије и то следеће податке: „јединствени матични број грађана; „лично име, пол, држављанство; датум, место, општина/град рођења, место и држава ако је лице рођено и иностранству, лично име родитеља и њихов јединствени

матични број грађана, податак о националној припадности, датум, место, општина/град закључења брака, место и држава закључења брака ако је закључен у иностранству; лично име супружника и његов јединствени матични број грађана, датум, место, општина/град смрти, место и држава смрти ако је смрт настала у иностранству, националности, датуми о изменама и исправкама података, пребивалиште/адреса, занимање, степен и врста стручне спреме.

Надаље, у Централном регистру ће се налазити следећи подаци о држављанима Републике Србије без пријављеног пребивалишта на територији Републике Србије: јединствени матични број грађана, лично име; презиме пре закључења брака; место рођења, место сталног боравка; име оца, име мајке, место и адреса у Републици Србији брачно стање и податке о датуму и месту смрти

Када су у питању избеглице, у складу са законом којим се регулише положај избеглица у следећи подаци ће бити похрањени: лично име; име једног родитеља; дан, месец и година рођења; општина и република рођења; место и адреса са које је лице избегло; датум пријављивања у Републици Србији; место у ком лице борави у Републици Србији и адреса стана; јединствени матични број грађана додељен пре стицања избегличког статуса.

Подаци о странцима се регулишу у две тачке. Са једне стране, наведени су подаци о странцима са одобреним привременим боравком или одобреним сталним настањем у Републици Србији и то су:

(1) Општи подаци: лично име, име родитеља, пол, датум, место и држава рођења, врста број и рок важења стране путне исправе, држављанство, евиденцијски број странца, адреса становања или пребивалиште странца;

(2) Подаци о странцу са одобреним привременим боравком: основ привременог боравка, рок важења одобреног боравка, рок важења личне карте за странца.

(3) Подаци о странцу са одобреним сталним настањем: број и датум решења о одобреном сталном настањењу у Републици Србији, рок важења личне карте за странце, датум и разлог престанка сталног настањења у Републици Србији;

Значајно мањи број података предвиђен је о странцима који у Републици Србији имају стечену имовину или права и обавезе по основу пензијског и инвалидског осигурања, или својство пореског обвезника евиденцијски број странца; презиме и име; датум рођења; држављанство; подаци о имовини, праву или обавези.

Посебно је осетљиво питање лица којима је додељена привремена заштита или тражиоцима азила односно лицима којима је додељен азил. Подаци о овим лицима се разврставају у пет категорија на следећи начин:

(1) Општи подаци: лично име, име родитеља, пол, датум, место и држава рођења, врста број и рок важења стране путне исправе, држављанство, евиденцијски број странца, адреса становања;

(2) Подаци о тражиоцима азила: број и рок важења личне карте за тражиоце азила, датум и број поднетог захтева за азил;

(3) Подаци о лицима са одобреним уточиштем: број и датум решења о одобреном уточишту, рок важења личне карте за лице коме је одобрено уточиште, број, датум издавања и рок важења путне исправе за лица којима је одобрено уточиште, датум престанка права на уточиште.

(4) Подаци о лицима са одобреном супсидијарном заштитом: број и датум решења о одобреној супсидијарној заштити, рок важења личне карте за лица којима је одобрена супсидијарна заштита, број, датум издавања и рок важења путне исправе за лица којима је

одобрена супсидијарна заштита ако је издата, датум престанка права на супсидијарну заштиту.

(5) Подаци о лицима са одобреном привременом заштитом - број и датум решења о одобреној привременој заштити, рок важења личне карте за лице коме је одобрена привремена заштита, датум престанка привремене заштите

Члан 12. Нацрта закона

У овом члану се прописује листа обавезних техничких података који ће се налазити у Централном регистру становништва. Међу овим подацима, посебно се истиче евиденција логова за приступ подацима и то: податак о лицу односно органу које је приступило Централном регистру, датум и време приступа и скуп података којима се приступало.

Ова одредба је веома важна не само за степен превенције злоупотребе података, који ће се подићи на неупоредиво виши ниво, већ је од велике важности јер доноси тачан податак о сваком приступу Централном регистру што повећава транспарентност и могућност брзе идентификације времена приступа и органа који је приступио регистру, што спречава сваку могућу злоупотребу података о личности.

Централни регистар садржи и техничке податке којима се омогућује ефикасно, ажурно и законито успостављање, вођење и размена података из члана 11. Нацрта закона, а нарочито:

- идентификационе ознаке којима се повезују изворне службене евиденције на основу којих се уписују и користе подаци у Централном регистру, и то: јединствени матични број грађана, евиденцијски број странца, јединствени број који додељује Централни регистар обавезног социјалног осигурања за потребе обавезног социјалног осигурања обвезницима доприноса и осигураним лицима, лични број осигураника и порески идентификациони број;
- шифарнике неопходне за вођење података у Централном регистру;
- евиденцију овлашћених лица органа из члана 3. Нацрта закона, као и евиденцију администратора изворних органа и њихових заменика која садржи: име и презиме, јединствени матични број грађана, додељена права, као и евиденцију њихових права на добијање података из Централног регистра;
- евиденције логова за приступ подацима и то: податак о лицу односно органу које је приступило Централном регистру, датум и време приступа и скуп података којима се приступало;
- друге евиденције које служе за ефикасније управљање Централним регистром.

Члан 13. Нацрта закона

Унос података у Централни регистар је регулисан овим чланом, имајући у виду да Централни регистар становништва може испунити своју сврху и намену само онда када је унос података из изворних органа континуиран и брз. Једини начин да се обезбеди такав доток, а тако и омогући функционални проток информација, имајући у виду број изворних органа и константни прилив нових информација, јесте да се то обавља без одлагања и електронским путем.

Термин који је коришћен за временску одредбу јесте „без одлагања“. Алтернатива овој одредби била је „аутоматски“, али се од ње одустало ради јасније опредељености ка ефикасности и извршењу уноса на најбржи могући начин, јер није термин који означава рок (протек времена или тренутак у времену) већ начин.

Дакле, овом одредбом се управо испуњава сврха и намена Централног регистра становништва који увек мора да има тачне, прецизне и ажурне податке. Управо та ажурност постиже се електронским путем на начин да чим се неки податак у изворној евиденцији измени да се без одлагања „преслика“ у Централни регистар.

Податак у односу на чију тачност постоји сумња, означава се статусом „податак у провери“, што је на линији начела да за податке у регистру становништва важи претпоставка тачности. Податак означен као „податак у провери“ представља важан корак у обезбеђивању тачности података. Наиме, управо због чињенице да су подаци похрањени у различитим базама података, реално је очекивати да ће барем у прво време, чест случај бити да се неки подаци не поклапају у свим или појединим сегментима, што је могуће и с обзиром на преузете (очигледне) грешке у писању или рачунању. Такође, до потпуне аутоматизације и испуњења свих техничких услова у свим изворним евиденцијама и њиховим сређивањем, људски фактор ће бити присутан у великој мери, а самим тим и могућност ненамерне грешке. Како би се заштитили интереси појединаца, али истовремено правна сигурност остала неокрњена, ова одредба закона предвиђа статус „податак у провери“, који ће издавање податка одложити за тренутак када је његова тачност неспорна.

Члан 14. Нацрта закона

Одредба овог члана предвиђа да Министар решењем утврђује листу пријемних органа из члана 3. Нацрта закона, као органа који имају право непосредног преузимања података из Централног регистра становништва, на основу захтева који пријемни орган подноси Министарству.

Пре доношења овог решења министарство прибавља мишљење Службе Владе да пријемни орган испуњава техничке услове за повезивање са Централним регистром становништва, са предлогом Службе Владе да пријемни орган буде стављен на листу органа који имају право непосредног преузимања података из Централног регистра.

Пријемни органи дужни су да без одлагања по пријему обавештења да је Министарству достављено мишљење са предлогом Службе Владе да буду стављени на листу органа који имају право непосредног преузимања података из Централног регистра, доставе акте о администратору, као и његовом заменику.

Обавештење Министарства садржи и упозорење да орган неће бити стављен на листу, односно да му неће бити омогућен непосредан приступ подацима из Централног регистра пре достављања акта о одређивању администратора и његовог заменика.

Решење министра се објављује на интернет страници Министарства и на Порталу еУправе.

О свакој промени администратора, односно његовог заменика пријемни органи са листе дужни су да без одлагања обавесте Министарство, ради ажурирања листе администратора, односно заменика, коју води Министарство.

Пријемни орган дужан је да води евиденцију овлашћених лица која имају право непосредног преузимања података из Централног регистра становништва, а како би се омогућило праћење начина коришћења непосредно преузетих података у складу са законом.

Одредба овог члана је од изузетног значаја не само за функционисање Централног регистра становништва, већ и за заштиту података и обезбеђивање поштовања одредбе члана 42. став 3. Устава Републике Србије у коме се јасно истиче да је „забрањена и кажњива употреба података о личности изван сврхе за коју су прикупљени, у складу са законом...“. Један од основних начина за обезбеђивање поштовања ове норме највишег значаја јесте и обавеза формирања листе пријемних органа од стране министра и именовање администратора и његовог заменика. Министар листу пријемних органа утврђује након прибављеног мишљења Службе Владе да пријемни орган испуњава техничке услове за повезивање са Централним регистром, са предлогом Службе Владе да пријемни орган буде стављен на листу органа који имају право непосредног преузимања података из Централног регистра. У оквиру овог члана, утврђена је обавеза пријемних органа да без одлагања по пријему обавештења да је Министарству достављено мишљење са предлогом Службе Владе да буду стављени на листу органа који имају право непосредног преузимања података из Централног регистра, доставе акте о администратору, као и његовом заменику. Тако се обезбеђује надзор над приступом подацима Централног регистра становништва, јер неће бити могуће преузимати податке без идентификованог - именованог администратора и његовог заменика.

Важан елемент који доприноси безбедности и заштити података јесте и чињеница да је пријемни орган дужан да води евиденцију овлашћених лица који имају право непосредног преузимања података из Централног регистра и да се о свакој промени администратора, односно заменика администратора органи обавести Министарство ради ажурирања листе администратора, односно заменика администратора, коју води Министарство.

Коначно, важно је истаћи транспарентност која је обезбеђена у ставу 5. овог члана у коме се предвиђа да ће решење министра бити објављено на интернет страници Министарства надлежног за послове управе и на Порталу еУправе, што ће потврдити да је у питању најшири могући приступ тој информацији од јавног значаја.

Члан 15. Нацрта закона

Право на увид у податке Централног регистра становништва се суштински разликује од права на (непосредно) преузимање података и то је основни разлог зашто је регулисано у засебном члану. И поред тога што увид има, по природи посредан и ограничен карактер у односу на непосредно преузимање података, могућност злоупотребе је и даље велика. Поред јасног ограничења у односу на могућност непосредног преузимања података, битно је и јасно дефинисати која лица имају право на увид у податке. Потреба за обезбеђењем правне сигурности и ограничења везана за заштиту података о личности, а због могућности злоупотребе података који се у Централни регистар становништва уносе, условила је ограничење круга лица која могу остварити увид у податке.

Увид је омогућен пре свега физичком лицу на које се подаци односе, у складу са законом, те овлашћеном лицу приликом вршења послова у складу са законом.

Од посебног значаја је образовање посебне базе у оквиру Централног регистра становништва са анонимизованим подацима за потребе коришћења у статистичке, научне и истраживачке сврхе. Ова врста базе, представља веома важно средство у статистичким, научним и истраживачким пројектима и има вишеструку примену. У пракси европских држава су овакве базе успостављене у неким нордијским државама, али и у неким државама

које немају регистар постављен на истим принципима као у Републици Србији (Холандија и Белгија). Тренд који траје већ неколико година јесте да и државе које нису иницијално формирале овакву базу предузимају кораке ка њеном формирању, па је рационално да се образовање овакве базе омогући и у Републици Србији.

Додатну вредност коју анонимизована база доноси у односу на централну базу података јесте и могућност да се изврши увид у податке у одређеном тренутку у прошлости, док Централни регистар пружа информације само за тренутну ситуацију јер се подаци константо мењају и допуњују новим.

Члан 16. Нацрта закона

Општа одредба овог члана је да се у Централном регистру становништва подаци чувају трајно. Истовремено, прописано је неколико изузетака када се подаци чувају 10 година и то када су у питању подаци о лицима:

- која су умрла,
- чији су подаци поништени,
- која су се трајно иселила из Републике Србије и странцима на одобреном привременом боравку.

Важно је истаћи да се ови подаци чувају 10 година у Централном регистру док они у изворној евиденцији остају трајно.

У периоду од 5 година чувају се подаци о тражиоцима азила. Као почетак овог рока, узима се дан обраде последњег података. Изузетак од овог правила су подаци који се односе на странца коме је одобрен азил (уточиште и супсидијарна заштита) или привремена заштита у Републици Србији, а они се чувају трајно, у складу са Законом о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова.

Интегритет, заштиту и чување података који се воде у Централном регистру Служба Владе обезбеђује у складу са законом којим се уређује електронска управа и информациона безбедност.

Члан 17. Нацрта закона

Обезбеђивање приступа и мере заштите приступа подацима у Централном регистру примењују се у складу са прописима којима се уређује област електронске управе, електронске идентификације и информационе безбедности. Овај члан на један општи начин прописује заштиту приступа, у складу са чланом 42. став 3. Устава Републике Србије.

Члан 18. Нацрта закона

Заштита података је потпуна само када је поред техничке заштите обезбеђена и физичка заштита података. Управо зато, поред електронске заштите која је прописана у претходним члановима, у овом члану се прописује и физичка заштита, а у складу са законом којим се уређује електронска управа и информациона безбедност.

Члан 19. Нацрта закона

Надзор над применом овог закона овим чланом је поверен министарству надлежном за послове управе, које ће га обављати преко управне инспекције.

Надзор над применом овог закона у делу који се односи на заштиту података о личности врши Повереник за приступ информацијама од јавног значаја и заштиту података о личности, у складу са законом.

Надзор над применом овог закона у делу који се односи на информациону безбедност врши министарство надлежно за послове информационе безбедности, у складу са законом.

Члан 20. Нацрта закона

Ова одредба прописује рок за доношење извршних прописа. Подзаконски пропис из члана 10. став 5. овог закона донеће се у року од шест месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Даном почетка примене овог закона престаје да важи Закон о јединственом регистру становништва („Службени лист СФРЈ”, број 24/86) и Закон о информационом систему Републике Србије („Службени гласник РС“, број 12/96).

Члан 21. Нацрта закона

Ради омогућавања преузимања података у Централни регистар становништва сви изворни органи су дужни да обезбеде техничке услове како би подаци били у одговарајућем формату за пренос у Централни регистар становништва. Неспорно је да се сви релевантни подаци који су предмет регулисања Нацрта закона налазе у службеним евиденцијама изворних органа, али је неопходно да сви ти подаци буду у форми погодној за преузимање у Централни регистар становништва и у том смислу прописује се рок у ком ће изворни органи предузети потребне активности да у оквиру својих информационих система припреме податке на адекватан начин.

Члан 22. Нацрта закона

Последњи члан Нацрта закона предвидео је његову примену за 1. септембар 2020. године. Разлог за овај рок је чињеница да је потребно време како за техничку израду регистра тако и за иницијално „пуњење” Централног регистра од стране изворних органа, а везан је и за околност да доношење подзаконског прописа од стране Владе подразумева сложен процес усаглашавања садржине предлога од стране неколико органа, у складу са законом.

IV. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

Средства за реализацију Закона о Централном регистру становништва планирана су у оквиру буџетских средстава за капитални пројекат 5003 – Имплементација електронских регистра органа и организација јавне управе и људских ресурса – Канцеларија за информационе технологије и електронску управу планирала је средства за реализацију Успостављања Регистра становништва по годинама и то:

- 50.000.000,00 динара за 2019. годину и
- 50.000.000,00 динара за 2020. годину.

Поред тога, ради обезбеђења кадровских капацитета који су потребни за обављање послова у вези са успостављањем Централног регистра становништва у оквиру организационе јединице Министарства државне управе и локалне самоуправе планирана су средства за плате за 6 радних места (1 виши саветник, 2 самостална саветника, 2 саветника и 1 млађи саветник).